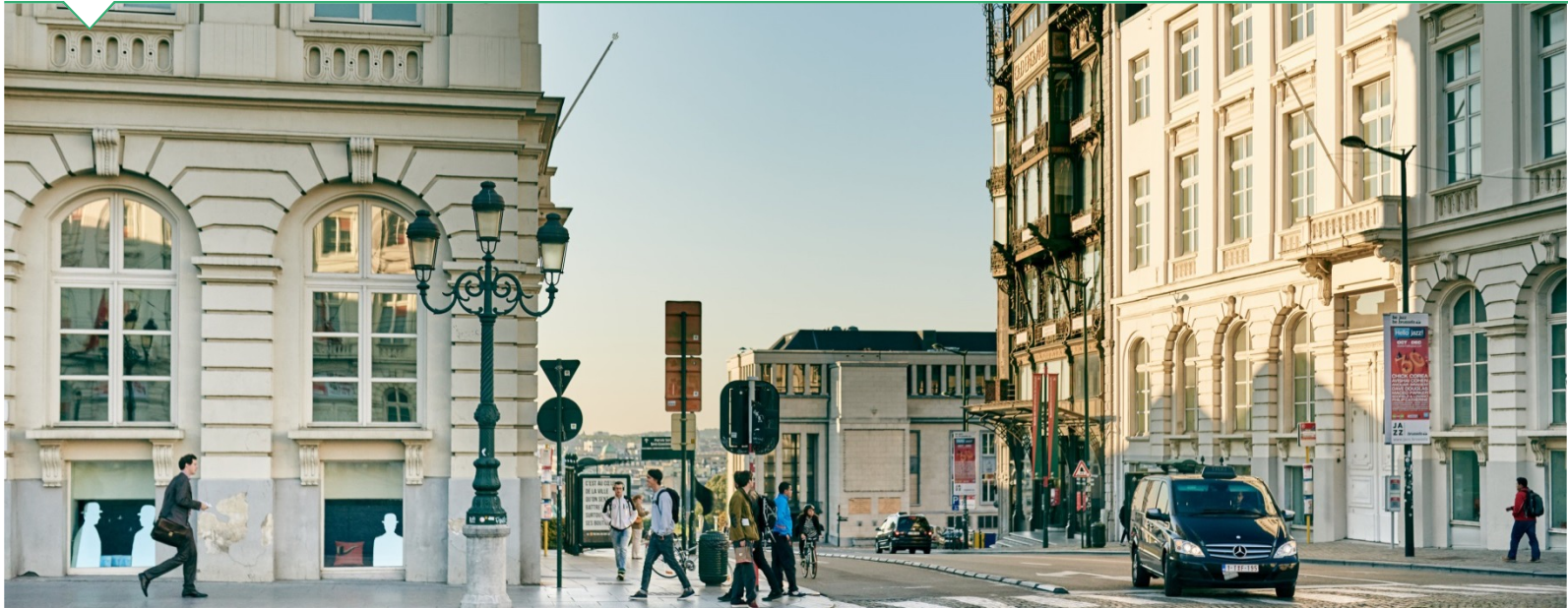


# De verordening inzake natuurherstel

Stibbe

29 januari 2024



Jan Bouckaert en Maarten Christiaens

# Inhoudsopgave

---

1. Wat is de context van de verordening?
2. Wat houdt de verordening in?
3. Hoeveel marge en welke rol voor de lidstaten?
4. Wie gaat dat betalen?
5. Is de controverse nog actueel?

# 1. Wat is de context van de verordening?

---

- Feitelijke context
  - Verlies aan biodiversiteit en achteruitgang ecosystemen aan snel tempo – sociale en economische impact van biodiversiteitsverlies
  - Interferentie met klimaatverandering
    - Rechtstreekse impact op ecosystemen
    - Belang gezonde ecosystemen als natuurlijke koolstofputten
    - Gezonde ecosystemen beter bestand tegen gevolgen klimaatverandering
  - Herstel natuur: *“verzekeringsspolis om duurzaamheid en veerkracht van de EU op lange termijn te waarborgen”*

# 1. Wat is de context van de verordening?

---

- **Beleidsmatige context**
  - Green Deal
  - EU-biodiversiteitsstrategie 2030
  - Voorstel Commissie 22 juni 2022 – kritiek en controverse:
    - Er wordt te weinig rekening gehouden met eigenheid regio's – Vlaanderen en Nederland als dichtbevolkte regio's
    - Landbouwsector nog meer onder druk
    - Overregulering – risico op vergunningenstop
    - Te theoretisch en te abstract
  - November 2023: akkoord over herwerkte tekst

## 2. Wat houdt de verordening in?

---

### A. Onderwerp en geografisch toepassingsgebied

- Overkoepelende doelstelling: bijdragen tot:
  - Aanhoudend, langdurig en duurzaam herstel biodiversiteit en veerkrachtige ecosystemen in de lidstaten door herstel aangetaste ecosystemen
  - Verwezenlijking doestellingen EU inzake mitigatie en adaptatie klimaatverandering en tegengaan bodemdegradatie
  - Voedselzekerheid
  - Naleven internationale verbintenissen EU
- Vaststellen van een kader waarbinnen lidstaten doeltreffende en gebiedsgebonden herstelmaatregelen moeten nemen met als doel om op EU-niveau:
  - Tegen 2030 20% van de land- en zeegebieden te bestrijken
  - Tegen 2050 alle ecosystemen die moeten worden hersteld te bestrijken
- Van toepassing op de opgelijste ecosystemen
  - Op het grondgebied van de lidstaten, in de kustwateren, zeebodem, ...

## 2. Wat houdt de verordening in?

### B. Op herstel gerichte streefdoelen en verplichtingen (artikelen 4-10a)

- Herstel van terrestrische, kust- en zoetwaterecosystemen (artikel 4)
  - Herstel gebieden bijlage I habitattypen die niet in goede toestand verkeren tot goede toestand (tot 2030: in voorkomend geval prioriteit herstel habitats in Natura 2000)
    - Tegen 2030: van toepassing op minstens 30% van de totale oppervlakte van alle habitattypes uit bijlage I die niet in goede toestand verkeren, tegen 2040: 60% en 2050: 90% - afwijkingsmogelijkheid
  - Herstel bijlage I habitattypen in gebieden waar ze niet voorkomen met als doel gunstig referentiegebied te bereiken
    - Tegen 2030: van toepassing op minstens 30% van de totale extra vereiste oppervlakte, tegen 2040: 60%, tegen 2050: 100% - afwijkingsmogelijkheid
  - Ook herstelmaatregelen m.b.t. habitats beschermde soorten en vogels
  - Vaststellen meest geschikte gebieden voor herstelmaatregelen op basis van methodiek instandhouding habitats en soorten en in voorkomend geval de lokale omstandigheden
  - Maatregelen nemen met als doel: continue verbetering tot goede toestand - (afgezwakt) verslechteringsverbod
    - Uitzonderingen en (uitgebreide) rechtvaardigingsgronden niet-nakoming (binnen resp. buiten Natura 2000 gebieden)
  - Toename habitatgebied in goede toestand en stijgende trend naar toereikende kwaliteit en kwantiteit terrestrische, kust- en zoetwaterhabitats van beschermde soorten en beschermde vogels

## 2. Wat houdt de verordening in?

---

### B. Op herstel gerichte streefdoelen en verplichtingen (artikelen 4-10a)

- Herstel van mariene ecosystemen (artikel 5)
  - Op hoofdlijnen zelfde systematiek als herstel terrestrische, kust- en zoetwaterecosystemen
- Herstel van stedelijke ecosystemen (artikel 6)
  - Tegen 2030: geen nettoverlies (op niveau lidstaat) van stedelijke groene ruimte en boomkroonbedekking t.o.v. jaar inwerkintreding verordening – afwijkingsmogelijkheid
  - Na 2030: toenemende trend in totale oppervlakte stedelijke groene ruimte m.i.v. door integratie in gebouwen en infrastructuur, alsook boomkroonbedekking, totdat een afdoende percentage is bereikt

## 2. Wat houdt de verordening in?

---

### B. Op herstel gerichte streefdoelen en verplichtingen (artikelen 4-10a)

- Herstel van natuurlijke verbindingen rivieren en natuurlijke functies overstromingsgebieden (artikel 7)
  - Inventarisatie en wegnemen van **artificiële** barrières – prioriteit barrières die niet langer nodig zijn voor o.a. opwekking hernieuwbare energie en **bescherming tegen overstroming**
  - Doelstelling om minstens 25.000 km van de rivieren te herstellen als vrij stromende rivieren tegen 2030 (EU-niveau)
- Herstel van bestuiverpopulaties (artikel 8)
  - **Diversiteit bestuivers verbeteren** en tegen 2030 afname stoppen – erna stijgende trend



## 2. Wat houdt de verordening in?

---

### B. Op herstel gerichte streefdoelen en verplichtingen (artikelen 4-10a)

- Herstel van landbouwecosystemen (artikel 9)
  - Maatregelen m.b.t. verbetering biodiversiteit in landbouwecosystemen rekening houdend met klimaatverandering en sociale en economische noden van agrarische gebieden en de noodzaak om duurzame landbouw na te streven
  - Maatregelen nemen die als doel hebben te streven naar een stijgende trend voor aantal van de opgenomen indicatoren voor landbouwecosysteem
  - Verplichting tot nemen van maatregelen die streven naar herstel van organische bodems voor landbouwdoeleinden die bestaan uit veengronden (zie laatste deel presentatie)
  - Mogelijkheid voor Commissie tot tijdelijke opschorting artikel 9 ingeval van overmacht situatie met gevolgen voor landbouw binnen de EU (artikel 22)

## 2. Wat houdt de verordening in?

---

### B. Op herstel gerichte streefdoelen en verplichtingen (artikelen 4-10a)

- Herstel van bosccosystemen (artikel 10)
  - Maatregelen m.b.t. verbetering biodiversiteit bosccosystemen rekening houdend met risico bosbranden
  - Stijgende trend van aantal indicatoren voor bosccosystemen en gemeenschappelijke vogelindex - rechtvaardigingsgronden
- 3 miljard bomen planten (artikel 10a)
  - Bij het nemen van herstelmaatregelen op grond van artikelen 4-10 streven lidstaten ernaar bij te dragen tot engagement om tegen 2030 minstens 3 miljard extra bomen te planten (EU-niveau)

# 3. Welke rol en hoeveel marge voor de lidstaten?

---

## A. Nationale herstelplannen: algemeen

- Welke herstelmaatregelen zijn nodig om doelen en verplichtingen uit artikelen 4-10a te halen, en bij te dragen tot de globale doelstelling op EU niveau?
- Streven naar synergiën met mitigatie en adaptatie klimaatverandering, het tegengaan van bodemdegradatie, landbouw, visserij, hernieuwbare energie, ...
- Rekening houden met o.a.
  - IHD's en prioritaire actiekaders
  - Maatregelen uit stroomgebiedbeheerplannen en overstromingsrisicobeheersplannen
  - Mariene strategieën, nationale programma's luchtverontreiniging, instandhoudingsmaatregelen uit visserijbeleid, ...
  - Maar ook mogelijkheid om rekening te houden met de diversiteit van regio's binnen lidstaten (sociaal, economisch, cultureel, bevolkingsdichtheid, ...)
- Streven naar synergiën met herstelplannen andere lidstaten (grensoverschrijdende ecosystemen)
- Inspraakverplichtingen

# 3. Welke rol en hoeveel marge voor de lidstaten?

---

## B. Nationale herstelplannen: inhoudelijk

- Periode tot 2050 met tussentijdse termijnen uit artikelen 4-10a
  - Afwijkingsmogelijkheid voor periodes vanaf 2032 en 2042: beperkt tot strategisch overzicht van de vereiste elementen
- Verplichte inhoud (artikel 12, leden 2-3b)
  - Zeer uitgebreid – bijzondere aandacht klimaatverandering
  - Luik over financiering (zie verder)
  - Wijze waarop werd omgegaan met input publiek
  - Commissie stelt een model vast

# 3. Welke rol en hoeveel marge voor de lidstaten?

---

## C. Nationale herstelplannen: beoordeling, monitoring en controle

- Ontwerp indienen uiterlijk 24 maanden na inwerkintreding bij Commissie ter beoordeling
- Verplichting tot evaluatie voor lidstaten
  - Twee vaste tijdstippen: (i) voor juli 2032 en (ii) voor juli 2042
  - Erna: ten minste om de 10 jaar
  - Desgevallend aanvullende maatregelen
- Initieel ontwerp: bepaling inzake toegang tot de rechter: geschrapt
- Monitoring en verslaggeving aan de Commissie

## 4. Wie gaat dat betalen?

---

- **Baten>kosten**
  - Bv. herstel veengebieden, moerassen, bossen, heide, struikgewas, grasland, rivieren, meren en alluviale habitats en wetlands: inschatting Commissie: kostprijs: 154 miljard EUR, baten: 1.860 miljard EUR
- **Financiering op basis van:**
  - Europese middelen
  - Nationale financiering
  - Particuliere bronnen (cf. Taxonomieverordening – verwachting dat in toenemende mate gebruik kan worden gemaakt van particuliere middelen gelet op bevordering duurzame beleggingen)
- **Geraamde financieringsbehoeften voor de uitvoering herstelmaatregelen op te nemen in nationaal herstelplan**

## 5. Is de controverse nog actueel?

---

- Algemene tendens: verordening werd **afgezwakt** t.o.v. initieel voorstel
  - Aard verplichtingen afgezwakt: meer focus op inspanningen
  - Meer marge aan de lidstaten
    - Bijkomende afwijkingsmogelijkheden (bv. artikel 4)
    - Meer ruimte om rekening te houden met lokale omstandigheden en diversiteit regio's
  - Beoordelingskader naleving verplichtingen verruimd
    - Bv. herstel stedelijke ecosystemen: 'geen nettoverlies'
      - Initieel voorstel: in alle steden, kleine steden en voorsteden
      - Thans: op niveau lidstaat

## 5. Is de controverse nog actueel?

---

- A. Wordt er te weinig rekening gehouden met de eigenheid van de regio's?
- Belangrijke wijzigingen op dat punt
    - Algemeen: mogelijkheid om in rekening te brengen in nationale herstelplannen
    - Bv. in het kader van maatregelen veengebieden (zie ook hierna)
  - Toepassing in nationale herstelplannen en rechtspraak: onzeker



# 5. Is de controversie nog actueel?

---

## B. Landbouwsector nog meer onder druk?

- Aanpassingen t.o.v. initieel voorstel, bv. vernatten van veengebieden:
  - 30% tegen 2030 waarvan minstens een kwart vernat, 40% tegen 2040 waarvan minstens een derde vernat en 50% tegen 2050 waarvan minstens een derde vernat
  - Vernattingsmaatregelen dragen bij tot beperken (netto) broeikasgassen en verbeteren biodiversiteit, rekening houdend met nationale en lokale omstandigheden
  - Afwijkingsmogelijkheid – verduidelijking geen verplichting op individuele landbouwers/eigenaars – wel “*incentives*”
  - *Quid* implementatie in Vlaanderen?

## 5. Is de controverse nog actueel?

---

C. Is er sprake van overregulering – risico op vergunningenstop?

- Stikstofproblematiek – nitraatproblematiek
- Doorwerking van herstelverplichtingen en verslechteringsverbod op vergunningverlening?

# 5. Is de controverse nog actueel?

---

## D. Is de verordening te theoretisch en te abstract?

- Bv. kwantificeren gebied dat moet worden hersteld cf. artikelen 4 en 5:
  - Voor elk habitatype: het gunstige referentiegebied
  - Rekening houdend met “*records of historical distribution*”
  - Hoe ver teruggaan in de tijd?



Stibbe

Stibbe.com